

การเขียนรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ระดับหลักสูตร

Self Assessment Writing Report for Higher Education Curriculum

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสถียร เทพรงทอง

Assistant Professor Dr. Stuen Theprongtong

อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

ระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาที่คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา (ค.ป.อ.) ประกาศให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องจัดให้มี เมื่อปี พ.ศ. 2557 กำหนดให้มีการประกันคุณภาพระดับหลักสูตร โดยกำหนดกรอบการประกันคุณภาพภายใน เป็น 6 องค์ประกอบ มีตัวบ่งชี้รวมทั้งหมด 14 ตัวบ่งชี้ ซึ่งเมื่อได้ศึกษารายละเอียดแล้วสามารถจัดกลุ่มตัวบ่งชี้ตามลักษณะการปฏิบัติและผลการดำเนินงานที่ต้องรายงานได้เป็น 4 กลุ่ม การศึกษาและทำความเข้าใจความหมาย เกณฑ์ประเมิน และวิธีรายงานผลการดำเนินงานโดยยึดกลุ่มที่แบ่งนี้ จะสามารถประหยัดเวลาในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพและการเขียนรายงานผลการประเมินตนเองระดับหลักสูตรได้อย่างแน่นอน

คำสำคัญ การประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร

ABSTRACT

The Committee for Internal Quality Assurance in Higher Education (CIQA) requested that all higher education institutions form Systems and Mechanisms for Internal Quality Assurance in Higher Education in 2014, specifying the quality of the curriculum through 6 different quality assurance aspects. There are 14 indicators. Once all the details were gathered, the indicators were categorized into 4 groups of conducting and reporting the performance namely. Study and understand the criteria and how to report operating results according to their specified groups will surely save time in processing the improvement plan and analyzing self-assessment report of the curriculum.

Keyword : Internal Quality Assurance in Higher Education

บทนำ

อาจกล่าวได้ว่าระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร ได้ถูกกำหนดให้ดำเนินการอย่างเป็นทางการ โดยประกาศคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา เรื่อง หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557 ที่กำหนดให้การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับหลักสูตร ระดับคณะ และ

ระดับสถาบัน โดยเริ่มใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2557 เป็นต้นไป (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.), 2558, หน้า 4) แม้ว่าหลายๆ ปีก่อนหน้านั้น หลายมหาวิทยาลัยก็มีการจัดทาระบบประกันและมีการประเมินคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรต่างๆ ที่มี แต่ส่วนใหญ่ก็ใช้วิธีการคัดเลือกตัวบ่งชี้ที่ใช้กับคณะ และสถาบันที่เห็นว่าสอดคล้องกับภาระงานของหลักสูตรมาใช้เพื่อประเมินหลักสูตรก่อน แล้วนำผลการดำเนินงานของหลักสูตรไปใช้กับระดับคณะ และระดับมหาวิทยาลัยต่อไป เนื่องจากในช่วงเวลาเริ่มแรก

ของการจัดทำระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามกฎกระทรวง พ.ศ. 2546 ค.ป.ภ. ได้กำหนดวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่ระดับคณะและสถานศึกษาเท่านั้น (สกอ., 2552, หน้า 6) แม้ต่อมาเมื่อกระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวง พ.ศ. 2553 มาแทนฉบับ พ.ศ. 2546 ค.ป.ภ. ก็ยังกำหนดวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่ระดับคณะวิชาและสถานศึกษาเท่านั้น (สกอ., 2554, หน้า 13) ประกาศของ ค.ป.ภ. พ.ศ. 2557 ที่กล่าวข้างต้น นอกเหนือจากการเพิ่มให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตรแล้วยังได้จัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและจัดทำคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับอุดมศึกษา ฉบับปีการศึกษา 2557 ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนแตกต่างจากคู่มือฉบับก่อนๆ คือ ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานในภาพรวมและกำหนดระบบและกลไกสำหรับระดับหลักสูตร ระดับคณะ และระดับสถาบัน ที่มีตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินแยกส่วนกัน (สกอ., 2558, หน้า 44-153) ในส่วนของระบบและกลไกระดับคณะและระดับสถาบัน ที่ ค.ป.ภ. จัดทำขึ้นยังคงกำหนดให้เชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) กระบวนการ วิธีการ ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประเมินจึงไม่แตกต่างจากเดิมไม่มาก แต่ระบบและกลไกรวมทั้งตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินระดับหลักสูตรที่ ค.ป.ภ. พัฒนาขึ้นใหม่บนพื้นฐานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกับการประเมินเพื่อการเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามที่ประกาศไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 จึงเป็นเรื่องใหม่ที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตรจะต้องศึกษา ทำความเข้าใจ เพื่อให้สามารถพัฒนาระบบและกลไก พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการรวมทั้งการจัดทำเอกสาร หลักฐานและเขียนรายงานผลการดำเนินการของหลักสูตร (มคอ.7) เพื่อรองรับการประเมินจากคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใน และเพื่อให้หลักสูตรได้รับการยอมรับให้ขึ้นทะเบียนเป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ

ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ บันทึกในฐานข้อมูลหลักสูตรเพื่อการเผยแพร่ (Thai Qualification Register : TQR) ต่อไป ดังนั้นคำถามสำคัญที่จะต้องหาคำตอบและดำเนินการตามคำตอบนั้นให้ได้อย่างแท้จริง คือ **จะต้องดำเนินการอย่างไรบ้าง และจะต้องเขียนรายงานผลการดำเนินการอย่างไรจึงจะถูกต้อง ได้รับการยอมรับในคุณภาพ และผ่านเกณฑ์ประเมิน ระดับดี หรือได้คะแนน 3.01 ขึ้นไป?**

บทความนี้ตั้งใจจะให้แนวตอบคำถามในส่วนที่สอง แต่ข้อมูลที่จะใช้เป็นคำตอบที่ดีได้จะต้องมาจากการดำเนินงานที่เป็นระบบ ถูกต้อง ตรงประเด็นและมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งเป็นคำตอบสำหรับส่วนแรก ดังนั้นก่อนที่จะให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเขียนรายงานผลการประเมินตนเอง จึงจะให้ข้อเสนอแนะอย่างคร่าวๆ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานระดับหลักสูตร เพื่อรับการประเมิน ดังนี้

การพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานระดับหลักสูตร เพื่อรับการประเมิน

1. ความรู้พื้นฐานที่สำคัญ

1.1 การประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การกำกับมาตรฐาน องค์ประกอบที่ 2 บัณฑิต องค์ประกอบที่ 3 นักศึกษา องค์ประกอบที่ 4 อาจารย์ องค์ประกอบที่ 5 หลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน และองค์ประกอบที่ 6 สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (สกอ., 2558, หน้า 28) ทั้งนี้ในภาพรวมการกำหนดตัวบ่งชี้ระดับหลักสูตรได้พัฒนาจากมาตรฐานที่เป็นกรอบสำคัญในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย มาตรฐานการอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ มาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. หรือกรอบการปฏิบัติราชการตามมิติด้านต่างๆ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ในกรณีมหาวิทยาลัยของรัฐ เป็นต้น ซึ่งได้กำหนดตัวบ่งชี้เป็น 2 ประเภท คือ ตัวบ่งชี้เชิงปริมาณและตัวบ่งชี้เชิงคุณภาพ (สกอ., 2558, หน้า 18-19)

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในรายละเอียดการประเมินแต่ละตัวบ่งชี้ จากองค์ประกอบที่ 1-6 อาจจัดกลุ่มตามรูปแบบการประเมิน (เพื่อประโยชน์ในการเตรียมรับการประเมิน) ได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 การประเมินจากผลการปฏิบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดเป็นข้อๆ ว่าผลการปฏิบัติผ่านเกณฑ์หรือไม่ การเตรียมการรับการประเมินจะใช้การอธิบายสิ่งที่หลักสูตรดำเนินการ (พร้อมหลักฐานประกอบ) ในรอบปีการศึกษาที่รับการประเมิน ซึ่งการประเมินลักษณะนี้จะใช้กับตัวบ่งชี้ 2 ตัว คือ (1) **ตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบที่ 1** ซึ่งหลักสูตรปริญญาตรีมีเกณฑ์กำหนดไว้ 3 ข้อ ส่วนระดับบัณฑิตศึกษากำหนดไว้ 11 ข้อ การประเมินในองค์ประกอบนี้จะประเมินเพียงว่า **ผ่าน-ไม่ผ่าน** เท่านั้น ไม่มีคะแนนรายข้อ แต่ถ้าข้อใดข้อหนึ่งไม่ผ่าน จะทำให้องค์ประกอบนี้มีผลการประเมินเป็น 0 และจะส่งผลให้ผลการประเมินหลักสูตรในรอบปีการศึกษาที่รับการประเมินเป็น 0 ไปด้วย และ (2) **ตัวบ่งชี้ที่ 5.4** ในองค์ประกอบที่ 5 ถ้าหลักสูตรยังใช้ตัวบ่งชี้ชุดเดิมจะมีประมาณ 12 ตัวบ่งชี้ แต่ในปีที่รับการประเมินอาจมีบางตัวไม่ได้ใช้ก็ได้ ผลการประเมินผ่าน-ไม่ผ่าน ของเกณฑ์แต่ละข้อจะนำไปหาค่าร้อยละและคิดคะแนนของตัวบ่งชี้ 5.4 ที่มีคะแนน 0-5 (สกอ., 2558, หน้า 89)

กลุ่มที่ 2 การประเมินจากผลการปฏิบัติหรือลักษณะ/คุณสมบัติ ที่กำหนดเป็นปริมาณ เช่น คุณภาพของบัณฑิต ร้อยละของการมีงานทำหรือประกอบอาชีพอิสระ ฯลฯ ตัวบ่งชี้ที่ประเมินด้วยวิธีการนี้ประกอบด้วย **ตัวบ่งชี้ที่ 2.1, 2.2 และ 4.2** โดยในแต่ละตัวบ่งชี้จะมีคำอธิบายวิธีคิดและระบสูตรที่ใช้ให้ (สกอ., 2558, หน้า 59-66 และ 75-81) และเนื่องจากเป็นการใช้สูตรคำนวณคะแนน จึงมีผลทำให้คะแนนผลการประเมินตัวบ่งชี้ที่กล่าวแล้วนี้มีโอกาสเป็นได้ทั้งจำนวนเต็มและทศนิยม

กลุ่มที่ 3 การประเมินจากกระบวนการทำงานที่ระบุเกณฑ์มาตรฐานเป็นข้อๆ ที่ไม่เน้นความต่อเนื่องของกระบวนการปฏิบัติที่ต้องเป็น PDCA ตัวบ่งชี้ที่ประเมินด้วยวิธีการนี้ คือ **ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 และ 4.3** การให้

คะแนนจะใช้วิธีการนับจำนวนข้อที่ดำเนินการได้ ซึ่งเกณฑ์จะระบุว่าจะจากคะแนน 1-5 การดำเนินการได้กี่ข้อจะได้คะแนนเท่าใด กรณีที่ไม่ได้ดำเนินการใดๆ หรือดำเนินการไม่ครบที่จะได้ 1 คะแนน ให้ถือว่าได้ 0 คะแนน และเนื่องจากการให้คะแนนของตัวบ่งชี้ชุดนี้เน้นที่การนับข้อ ดังนั้นบ่งชี้ชุดนี้จึงมีผลคะแนนเป็นจำนวนเต็มหรือจำนวนนับเท่านั้น

กลุ่มที่ 4 การประเมินจากกระบวนการทำงานที่ระบุเกณฑ์มาตรฐานเป็นข้อๆ ที่เน้นความต่อเนื่องของการดำเนินงานในระบบคุณภาพ หรือ PDCA ซึ่งจะพบที่ตัวบ่งชี้ที่ 3.1, 3.2, 4.1, 5.1, 5.2, 5.3 และ 6.1 ในคำอธิบายตัวบ่งชี้จะกำหนดว่าจะต้องดำเนินการอะไรบ้างจึงได้คะแนน 1 และทำต่อเนื่องอะไรอีกบ้างจึงจะได้คะแนน 2 3 4 ... ผลคะแนนของตัวบ่งชี้ชุดนี้จึงมีเฉพาะคะแนนเป็นจำนวนเต็มหรือจำนวนนับ เช่นเดียวกับ กลุ่มที่ 3

1.2 จากกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ ที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ. 2552 ได้กำหนดวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อเป็นกรอบให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและเพื่อประโยชน์ต่อการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษา โดยให้คณะกรรมการการอุดมศึกษา (กกอ.) กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษานำไปพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรและดำเนินการจัดการเรียนการสอนตลอดจนการวัดและการประเมินผล เพื่อให้มั่นใจว่าบัณฑิตมีมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามที่กำหนด คณะกรรมการการอุดมศึกษาได้สนองตอบและได้กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษาประกันคุณภาพหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องทุกหลักสูตร (เสถียร เทพรทอง, 2552, หน้า 8-12) ซึ่ง ค.ป.ภ. ได้นำเงื่อนไขดังกล่าวมาจัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตรโดยกำหนดให้เป็นไปในทิศทางเดียวกับการประเมินเพื่อเผยแพร่หลักสูตรที่มีคุณภาพและมาตรฐานตามที่ประกาศไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (สกอ.,

2558, หน้า 4) ดังนั้นจุดหมายปลายทางของการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตรที่ผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้รับผิดชอบเตรียมการรับการประเมินต้องรับทราบและตระหนักร่วมกัน คือ เป้าหมายของการดำเนินงานและการรับการประเมินคุณภาพหลักสูตรแต่ละปีนั้นจะอยู่ที่การประกันคุณภาพการจัดการศึกษาว่านักศึกษา/บัณฑิตได้ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่กำหนดในหลักสูตรหรือไม่และกรณีที่หลักสูตรได้เปิดดำเนินการจัดการเรียนการสอนมาอย่างน้อยครึ่งระยะเวลาของหลักสูตรแล้วผลการประเมินหรือผลการประกันคุณภาพของหลักสูตรอยู่ในระดับดีขึ้นไป (3.01) สองปีติดต่อกัน สมควรได้ขึ้นทะเบียนบัณฑิตในฐานข้อมูล TQR เพื่อการเผยแพร่หรือไม่ ไม่ใช่เพียงอยู่ที่การดำเนินการให้มีผลงานที่ได้คะแนนผ่าน หรือคะแนนสูงๆ เท่านั้น

2. การจัดทำระบบและกลไกพัฒนาคุณภาพ

การดำเนินงานระดับหลักสูตร

เพื่อประโยชน์ในการเตรียมรับการประเมินระดับหลักสูตร มีข้อเสนอแนะให้ศึกษาเงื่อนไขของเกณฑ์มาตรฐาน และ/หรือคำอธิบายความหมายของตัวบ่งชี้ เกณฑ์มาตรฐาน สูตร คำนวณหนัก และอื่นๆ ที่อธิบายไว้ในคู่มือประกันคุณภาพของ สกอ. ให้เข้าใจ แล้วดำเนินการจัดทำแผนพัฒนา กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานให้ชัดเจน (ควรเริ่มตั้งแต่ต้นปีการศึกษา หรือก่อนเปิดภาคการศึกษาที่ 1) ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ การบริหารจัดการ และอื่นๆ ให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยไม่ล้มสาระสำคัญที่กำหนดในมาตรา 48 ของ พ.ร.บ. การศึกษา 2542 ที่ให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น จึงอาจดำเนินการ ดังนี้

2.1 ศึกษาทำความเข้าใจเกณฑ์มาตรฐานข้อกำหนดแต่ละข้อ โดยพยายามแจกแจงรายละเอียดของเกณฑ์เป็นรายประเด็นย่อยๆ เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ครบทุกประเด็น ดังเช่น เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ข้อ 1 ขององค์ประกอบที่ 1 “จำนวนอาจารย์ประจำหลักสูตร” กำหนดไว้ว่า “ไม่น้อยกว่า 5 คน และเป็นอาจารย์ประจำเกินกว่า 1 หลักสูตรไม่ได้ และประจำหลักสูตรตลอดระยะเวลาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรนั้น” (สกอ., 2558,

หน้า 48) ข้อความที่กล่าวแล้วนี้ สามารถแบ่งเป็นประเด็นสำคัญได้ 3 ประเด็นย่อย ดังนี้

- จำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน และ
- เป็นอาจารย์ประจำเกินกว่า 1 หลักสูตรไม่ได้

และ

- ประจำหลักสูตรตลอดระยะเวลาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรนั้น

นอกจากนี้ เกณฑ์ข้อนี้ สกอ. มีบันทึกข้อความเป็นกรณียกเว้น ซึ่งจะต้องนำมาพิจารณาประกอบด้วย ดังนี้

บันทึกข้อความที่ ศธ 0506(2)/ว569 ลงวันที่ 18 เมษายน 2549 กำหนดว่า

- อาจารย์ประจำสามารถเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรที่เป็นหลักสูตรพหุวิทยาการ (Multidisciplinary) ได้อีก 1 หลักสูตร โดยต้องเป็นหลักสูตรที่ตรงหรือสัมพันธ์กับหลักสูตรที่ได้ประจำอยู่แล้ว

• อาจารย์ประจำหลักสูตรในระดับบัณฑิตศึกษาสามารถเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรในระดับปริญญาเอกหรือปริญญาโทในสาขาวิชาเดียวกันได้อีก 1 หลักสูตร

บันทึกข้อความที่ ศธ 0506(4)/ว254 ลงวันที่ 11 มีนาคม 2557 กำหนดว่า

- กรณีหลักสูตรปริญญาตรีที่มีแขนงวิชา/กลุ่มวิชาชีพ กำหนดให้ต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตรจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน ให้ครบทุกแขนงวิชา/กลุ่มวิชาของหลักสูตร โดยมีคุณวุฒิครอบคลุมแขนงวิชา/กลุ่มวิชาที่เปิดสอน

2.2 จัดทำแผนดำเนินงาน : จากผลการศึกษาทำความเข้าใจ คำอธิบาย เงื่อนไข ของเกณฑ์มาตรฐานหรือตัวบ่งชี้ย่อย ที่ครบถ้วนแล้ว (ควรทำตั้งแต่ต้นปี) นำข้อมูลไปใช้งานต่อ ดังนี้

1) กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงาน (ของแต่ละเกณฑ์/ตัวบ่งชี้ย่อย) ที่จะดำเนินการในแต่ละปีการศึกษา ทั้งเป้าหมายเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

2) นำเป้าหมายที่กำหนดตาม 1) มาจัดทำแผนเพื่อพัฒนา หรือติดตาม เฝ้าระวัง ให้มีผลการดำเนินการบรรลุเป้าหมายที่กำหนด อย่างน้อยทันรับการประเมินคุณภาพประจำปี ซึ่งกิจกรรมกระบวนการพัฒนาในขั้นนี้อาจมีความซับซ้อนแตกต่างกันไป เกณฑ์/ตัวบ่งชี้ย่อยบาง

ข้ออาจต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดปี บางข้อ (เช่น จำนวนอาจารย์ประจำหลักสูตร) อาจมีผลการดำเนินงานบรรลุ ครบถ้วนตั้งแต่ต้นปี การดำเนินการอาจเป็นเพียงการเฝ้าระวังให้ผลการดำเนินงานยังคงอยู่ตลอดเวลา แต่ถ้าในปีนั้นจะมีอาจารย์ประจำหลักสูตรเกษียณอายุ ก็ต้องมีการเตรียมจัดหา และเสนอแต่งตั้งตามมาตรฐาน/กระบวนการ ให้ทันเวลา ที่จะยืนยันได้ว่า “มีประจำหลักสูตร อย่างน้อย 5 คน ตลอดระยะเวลาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรนั้น และไม่มีอาจารย์คนใดประจำหลักสูตรเกินกว่า 1 หลักสูตร”

3) นำแผนที่กำหนดตาม 2) มาวิเคราะห์รวมเป็นแผนพัฒนาคุณภาพทั้งหลักสูตร ซึ่งอาจมีแผนรวมแผนย่อย ตามบริบทและวัฒนธรรมการดำเนินงานของหลักสูตร เพียงแต่อย่างน้อยต้องครอบคลุมงานพัฒนาคุณภาพตามระบบประกันคุณภาพภายในให้ครบถ้วน จากนั้นควรมีการประชุมเพื่อกำหนด **มอบหมายภารกิจ ความรับผิดชอบแก่อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร/อาจารย์ประจำหลักสูตร** ตามความเหมาะสม บนหลักคิดว่า การพัฒนาคุณภาพเป็นหน้าที่ของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร/อาจารย์ประจำหลักสูตรทุกคน

4) **จัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน** เพื่อประโยชน์ในการกำกับ ติดตามการดำเนินงาน โดยควรระบุช่วงเวลาและกิจกรรมหลักๆ เช่น

- การประชุมคณะกรรมการบริหารหลักสูตร เพื่อ
- ทบทวนและเสนอเป้าหมายการดำเนินงาน (เชิงปริมาณ/เชิงคุณภาพ) สำหรับเกณฑ์/ตัวบ่งชี้ย่อย/กิจกรรม แต่ละข้อ
- การมอบหมายงาน (ประกันคุณภาพ) ที่แต่ละคนต้องรับผิดชอบ
- การเสนอโครงการ/กิจกรรมที่ต้องดำเนินการตลอดปี
- การกำกับติดตามการดำเนินงาน
- กำหนดส่งรายงานการประเมินตนเองรอบ 6 เดือน 9 เดือน 12 เดือน
- เตรียมการ รับทราบผลการประเมินคุณภาพภายในระหว่างปี

- สรุปแผน/ปฏิทินปฏิบัติงานภาพรวมของหลักสูตรในรอบปีการศึกษา

- การดำเนินกิจกรรมพัฒนา/ติดตาม เฝ้าระวัง การปฏิบัติตามเกณฑ์

- การเขียนรายงานการประเมินตนเองรอบ 6 เดือน 9 เดือน 12 เดือน

- การดำเนินการประเมินคุณภาพภายในระหว่างปี

- การดำเนินการประเมินคุณภาพภายใน ประจำปีการศึกษา

2.3 ดำเนินการพัฒนาคูณภาพ หรือติดตาม เฝ้าระวัง

การดำเนินการบริหารจัดการ การให้บริการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพไม่ต่ำกว่าเกณฑ์กำหนด ตัวอย่างเช่น กรณีตามเกณฑ์ข้อ 1 ขององค์ประกอบที่ 1 เมื่อได้รับมอบหมาย ให้รับผิดชอบการพัฒนาคุณภาพในประเด็นนี้ ก็เริ่มด้วยการตรวจสอบข้อมูลว่า อาจารย์ประจำหลักสูตร (กรณียังเป็นเงื่อนไขของประกาศกระทรวงปี 2548) ยังคงมีไม่น้อยกว่า 5 คน หรือไม่ ในรอบปีการศึกษานี้จะมีโอกาสเกิดเหตุการณ์ที่จะทำให้จำนวนลดลงจาก 5 ด้วยเหตุต่อไปนี้หรือไม่

- เกษียณอายุ
- ลาออก
- โอนย้าย
- ลาศึกษาต่อเต็มเวลา

กรณีที่ข้อมูลชัดเจนว่าจะเกิดเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างข้างต้น ก็ต้องเตรียมการหาและเสนอแต่งตั้งอาจารย์ประจำหลักสูตรตามเกณฑ์/แนวปฏิบัติ ทั้งนี้บนฐานและเงื่อนไขที่ว่า **มีอาจารย์ประจำหลักสูตร อย่างน้อย 5 คน ตลอดเวลาที่ใช้หลักสูตร** นั่นคือ ถ้าข้อมูลชัดเจนล่วงหน้าก็ควรเริ่มดำเนินการล่วงหน้า เพราะกรณีการแต่งตั้งอาจารย์ประจำหลักสูตรคนใหม่มีขั้นตอนสำคัญหลายขั้นตอน รวมทั้งต้องผ่านการอนุมัติจากสภามหาวิทยาลัยก่อนด้วย อย่างไรก็ตามแม้จะไม่มีพบข้อมูลว่าจะมีเหตุการณ์ที่จะทำให้อาจารย์ประจำหลักสูตร เหลือน้อยกว่า 5 คน ผู้รับผิดชอบก็ยังคงต้องเฝ้าระวังเหตุการณ์บางอย่างที่อาจเกิดและทำให้จำนวนขาดไปได้ เช่น การเสียชีวิต การถูกให้ออก การลาออกกระทันหัน การลาศึกษาต่อกระทันหัน รวมทั้งการไปเป็นอาจารย์

ประจำหลักสูตรอื่นที่ผิดเงื่อนไขด้วย เมื่อพบเหตุการณ์อย่างหลังนี้ก็ต้องเร่งดำเนินการให้สภามหาวิทยาลัยอนุมัติอาจารย์ประจำหลักสูตรคนใหม่/ชุดใหม่โดยเร็ว หรือ ภายใน 90 วัน นับแต่วันที่อาจารย์ประจำหลักสูตรมีจำนวนน้อยกว่า 5 คน แต่กรณีนี้ก็มิใช่ข้อผ่อนผันให้บ้าง โดย

คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา ในการประชุมครั้งที่ 11/2558 เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2558 ในประเด็นอาจารย์ประจำหลักสูตรอยู่ปฏิบัติงานตลอดระยะเวลาที่ควรดูแลตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรฯ ในการตีความคำว่า “ต้องมีอาจารย์ประจำหลักสูตรตลอดระยะเวลาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรนั้น” ซึ่งที่ประชุมได้ให้หลักการว่า การลาศึกษาต่อ/ลาออกของอาจารย์ประจำหลักสูตรต้องมีการแต่งตั้งอาจารย์ประจำหลักสูตรคนใหม่มาทดแทน หากได้มีการสรรหาอาจารย์ใหม่มาทดแทน แต่กระบวนการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรยังไม่ถึงขั้นตอนของสภามหาวิทยาลัย โดยอยู่ในขั้นตอนกระบวนการในระดับคณะแล้ว จึงถือได้ว่ามหาวิทยาลัยได้มีการดำเนินการให้มีอาจารย์ประจำหลักสูตรตลอดระยะเวลาที่จัดการศึกษา

การกำกับให้เป็นไปตามมาตรฐาน (สกอ.1.1)

เกณฑ์การประเมิน (ปริญญานิเทศศาสตร์ 2548)	ผลการดำเนินงาน	ผลการประเมิน	
		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1. จำนวนอาจารย์ประจำหลักสูตร (ไม่น้อยกว่า 5 คน และเป็นอาจารย์ประจำเกินกว่า 1 หลักสูตรไม่ได้ และประจำหลักสูตรตลอดระยะเวลาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรนั้น)	มีอาจารย์ประจำหลักสูตร 5 คน ตลอดเวลาที่ใช้หลักสูตร และทั้ง 5 คน ไม่ได้ประจำหลักสูตรอื่น (ข้อมูลในตารางแรกของหมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและตารางที่ 1 ในภาคผนวก)	✓	
3. คุณสมบัติของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร (คุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาเอก หรือเทียบเท่า หรือดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ขึ้นไป ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน จำนวนอย่างน้อย 3 คน)	อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ทั้ง ... คน มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาเอก หรือเทียบเท่า หรือดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ขึ้นไป ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน (ข้อมูลในตารางแรกของหมวดที่ 1)	✓	

2.4 เขียนรายงานผลการดำเนินงาน : เนื่องจากเป็นประเด็นหลักตามชื่อของบทความนี้ จึงขอยกไปอธิบายในหัวข้อหลักที่จะเสนอต่อไป

การเขียนรายงานผลการดำเนินงาน

เนื่องจากได้เสนอไว้ในหัวข้อความรู้พื้นฐานที่สำคัญ ข้อ 1.1 ข้างต้นว่าผู้เขียนเห็นว่าตัวบ่งชี้ที่ใช้ในงานประกันคุณภาพระดับหลักสูตร สามารถจัดเป็นกลุ่มได้ 4 กลุ่ม ดังนั้นข้อเสนอแนะในการเขียนรายงานผลการดำเนินงานของตัวบ่งชี้แยกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. สำหรับตัวบ่งชี้กลุ่มที่ 1 ที่ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 2 ตัว คือ ตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบที่ 1 และตัวบ่งชี้ที่ 5.4 การเขียนรายงานผลการดำเนินการที่สะดวกอาจจัดทำเป็นตารางและใส่ข้อมูลเกณฑ์มาตรฐานที่ต้องดำเนินการแต่ละข้อไว้ก่อน ผลการดำเนินการจะสามารถเขียนอย่างสั้นๆ และอ้างอิงข้อมูลจากตารางอื่นๆ ที่มีบันทึกอยู่แล้วช่วยดังตัวอย่าง

การกำกับให้เป็นไปตามมาตรฐาน (สกอ.1.1) (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน (ปริญญาโทเกณฑ์ 2548)	ผลการดำเนินงาน	ผลการประเมิน	
		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1. จำนวนอาจารย์ประจำหลักสูตร (ไม่น้อยกว่า 5 คน และเป็นอาจารย์ประจำเกินกว่า 1 หลักสูตรไม่ได้ และประจำหลักสูตรตลอดระยะเวลาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรนั้น)	มีอาจารย์ประจำหลักสูตร 5 คน ตลอดเวลาที่ใช้หลักสูตร และทั้ง 5 คน ไม่ได้ประจำหลักสูตรอื่น (ข้อมูลในตารางแรกของหมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและตารางที่ 1 ในภาคผนวก)	✓	
3. คุณสมบัติของอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร (คุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาเอก หรือเทียบเท่า หรือดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ขึ้นไป ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน จำนวนอย่างน้อย 3 คน)	อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ทั้ง ... คน มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาเอก หรือเทียบเท่า หรือดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ขึ้นไป ในสาขาวิชานั้นหรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน (ข้อมูลในตารางแรกของหมวดที่ 1)	✓	

ตัวบ่งชี้ 5.4 ผลการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ

ข้อที่	ดัชนีบ่งชี้ผลการดำเนินงาน (Key Performance Indicators)	ผลการดำเนินงาน	เป็นไปตามเกณฑ์	ไม่เป็นไปตามเกณฑ์
1	อาจารย์ประจำหลักสูตรอย่างน้อยร้อยละ 80 มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อวางแผน ติดตาม และทบทวนการดำเนินงานหลักสูตร	ในปีการศึกษา 2558 มีการประชุม คณะกรรมการบริหารหลักสูตรจำนวน 6 ครั้ง แต่เนื่องจากพิจารณาอนุมัติ อาจารย์ประจำหลักสูตรยังไม่เรียบร้อย อาจารย์ประจำหลักสูตรจึงเข้าร่วมประชุมจริงไม่ถึงร้อยละ 80 (หลักฐานคือ บันทึกการประชุม จำนวน 6 ฉบับ)		✓
3	มีรายละเอียดของรายวิชา และรายละเอียดของประสบการณ์ภาคสนาม (ถ้ามี) ตามแบบ มคอ.3 และ มคอ.4 อย่างน้อย ก่อนการเปิดสอนในแต่ละภาคการศึกษาให้ครบทุกรายวิชา	ในปีการศึกษา 2558 หลักสูตรได้เปิดสอนทั้งหมด 11 รายวิชา อาจารย์ผู้สอนได้ส่ง มคอ. 3 ก่อนการเปิดสอนวิชานั้นๆ จำนวน 11 รายวิชา (หลักฐานเป็น มคอ. 3 จำนวน 11 ฉบับ)	✓	
8	อาจารย์ใหม่ (ถ้ามี) ทุกคน ได้รับการปฐมนิเทศหรือคำแนะนำด้านการจัดการเรียนการสอน	ปีการศึกษา 2558 ไม่มีอาจารย์ใหม่	-	-

ตัวบ่งชี้ 5.4 ผลการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ (ต่อ)

ข้อที่	ดัชนีบ่งชี้ผลการดำเนินงาน (Key Performance Indicators)	ผลการดำเนินงาน	เป็นไปตาม เกณฑ์	ไม่เป็นไป ตามเกณฑ์
9	อาจารย์ประจำหลักสูตรทุกคนได้รับการพัฒนาทางวิชาการ และ/หรือวิชาชีพ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง	อาจารย์ประจำหลักสูตรทั้ง 5 คน มีทั้งผู้บริหารและผู้ตรวจประเมินคุณภาพการศึกษา จึงมีโอกาสเข้าร่วมประชุมเพื่อพัฒนาวิชาการวิชาชีพเสมอๆ หรือถือได้ว่าไม่น้อยกว่าคนละ 1 ครั้งต่อปี ดังข้อมูลที่เสนอในตาราง	✓	

• กรณีเกณฑ์ข้อ 1 ขององค์ประกอบที่ 1 จะเขียนรายงานหลังจากที่มีตารางแสดงรายชื่ออาจารย์ประจำหลักสูตรทั้งที่มีในเอกสาร มคอ.2 (รายชื่อตั้งแต่สภาสถาบันอนุมัติหลักสูตรและปกติ สกอ. จะตรวจเบื้องต้นและแจ้งการรับทราบมาแล้ว) และรายชื่ออาจารย์ประจำหลักสูตรในปีที่รับการประเมิน ถ้าเป็นรายชื่อชุดเดียวกันและแต่ละคนเป็นอาจารย์ประจำเพียงหลักสูตรเดียว ก็อาจเขียนได้ง่ายๆ ว่า “จากตารางแสดงรายชื่ออาจารย์ประจำหลักสูตร หน้า 1 หลักสูตรฯ มีอาจารย์ประจำหลักสูตร ..(ระบุจำนวน)..คน ตลอดเวลาที่ใช้หลักสูตร โดยอาจารย์แต่ละคนเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรเดียว” หรือกรณีมีบางรายชื่อ หรือทั้งหมดก็ได้ต่างจาก มคอ.2 แต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างถูกต้องเป็นทางการมาตั้งแต่ปีการศึกษาที่ก่อนๆ และแต่ละคนเป็นอาจารย์ประจำเพียงหลักสูตรเดียว ก็อาจเขียนได้ง่ายๆ ว่า “จากตารางแสดงรายชื่ออาจารย์ประจำหลักสูตร หน้า 1 อาจารย์ที่ชื่อต่างจาก มคอ.2 หมายเลข .... ได้รับอนุมัติการเปลี่ยนแปลงจากสภามหาวิทยาลัยเมื่อวันที่ ..... หมายเลข ..... ได้รับอนุมัติการเปลี่ยนแปลงจากสภามหาวิทยาลัยเมื่อวันที่ ..... ดังนั้นหลักสูตรฯ มีอาจารย์ประจำหลักสูตร ..(ระบุจำนวน)..คน ตลอดเวลาที่ใช้หลักสูตร โดยอาจารย์แต่ละคนเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรเดียว”

ส่วนกรณีที่อาจารย์บางคนเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตรอื่นอีก (ไม่เกิน) 1 หลักสูตร ด้วยเหตุผล ข้อยกเว้นตามหนังสือเวียนของ สกอ. ก็ควรแจ้งข้อมูลตามความเป็นจริงให้ครบถ้วน

• กรณีตัวบ่งชี้ย่อยที่ 9 ของตัวบ่งชี้ที่ 5.4 ปกติจะเขียนก่อนตารางรายงานกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพของอาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุน เพราะตารางนี้จะอยู่ส่วนท้ายของหมวดที่ 4 ของ มคอ.7 แต่ก็สามารถอ้างอิงได้ว่า “จากตารางรายงานกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพของอาจารย์และบุคลากรสายสนับสนุน ที่เสนอในหน้า ..... (ถ้าปรับตารางโดยใส่รายชื่อบุคลากรที่เข้ารับการพัฒนาแทนที่จะระบุเพียงจำนวนก็จะยิ่งชัดเจนขึ้น) จะเห็นว่าอาจารย์ประจำหลักสูตร..... คน ได้ได้รับการพัฒนาทางวิชาการ และ/หรือวิชาชีพอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง”

2. ตัวบ่งชี้กลุ่มที่ 2 ที่ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ที่ 2.1, 2.2 และ 4.2 ผลการดำเนินงานจะประเมินจากผลการปฏิบัติหรือลักษณะ/คุณสมบัติ ที่กำหนดเป็นปริมาณ เช่นคุณภาพของบัณฑิต ร้อยละของการมีงานทำหรือประกอบอาชีพอิสระ คุณภาพอาจารย์ ฯลฯ ซึ่งในคำอธิบายของแต่ละตัวบ่งชี้จะอธิบายวิธีคิด และระบุสูตรที่ใช้ไว้ให้ การเขียนรายงานผลการดำเนินงานของตัวบ่งชี้ชุดนี้ จะไม่ยุ่งยากมากนัก เพราะอาศัยข้อมูลเชิงปริมาณ ที่อาจมีรายงานผลการสำรวจ หรือผลการวิจัยมาเป็นเอกสารหลักฐานประกอบ และการเสนอผลในรายงานยังสามารถสร้างตารางเพื่อเสนอข้อมูล ทำให้เห็นพื้นฐานที่มาของตัวเลขที่นำมาคำนวณได้ชัดเจน ตัวอย่าง เช่น

1) กรณีตัวบ่งชี้ 2.1 เป็นการรายงานคุณภาพของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ จากผลการประเมินของผู้บังคับบัญชา/ผู้ใช้บัณฑิต เมื่อสามารถจัดหาข้อมูลการประเมินคุณภาพโดยผู้บังคับบัญชา/ผู้ใช้บัณฑิตได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของ

จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา ก็สามารถประมวลสรุปเป็น รายงานผลการสำรวจวิจัย และใช้ค่าเฉลี่ยของผลการ ประเมินเป็นคะแนนของตัวบ่งชี้นี้ได้เลย การเขียนรายงาน ใน มคอ.7 อาจเสนอเป็นตารางสั้นๆ อาจแสดงผลการ ประเมินเป็นรายทักษะการเรียนรู้ ((1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (2) ด้านความรู้ (3) ด้านทักษะทางปัญญา (4) ด้านทักษะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (5) ด้านทักษะเชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ (6) ด้านทักษะการปฏิบัติเชิงวิชาชีพ...) ก็ได้ แต่ต้องไม่ลืมการสรุปค่าเฉลี่ยภาพรวมที่เป็นคะแนนของตัว บ่งชี้

2) กรณี ตัวบ่งชี้ 2.2 เป็นการประเมินผลการ เผยแพร่ผลงานของนักศึกษาและผู้สำเร็จการศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษา ความยุ่งยากในการหาข้อมูลจะน้อยกว่า ประเด็น 2.1 เนื่องจากการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานจาก วิทยานิพนธ์เป็นเงื่อนไขบังคับที่เป็นเกณฑ์การสำเร็จ การศึกษาตามหลักสูตร ผู้เรียนต้องดำเนินการและ หลักสูตรจะต้องเก็บข้อมูลไว้แล้ว แม้จะมีนักศึกษบางคน ที่ไม่ได้ถูกกำหนดเป็นภาคบังคับในการสำเร็จการศึกษา เนื่องจากทำการค้นคว้าอิสระ แต่ผลงานตีพิมพ์จะเป็น คะแนนแสดงคุณภาพการดำเนินงานของหลักสูตร โดย ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนต้องเป็นตัวหาร หลักสูตรจึงต้อง ส่งเสริมสนับสนุนให้เผยแพร่ผลงานของผู้สำเร็จการศึกษา ทุกคนให้ได้ ดังนั้นข้อมูลการตีพิมพ์จะชัดเจนที่หลักสูตรที่ จัดการศึกษา เมื่อทำตารางแสดงข้อมูลการตีพิมพ์เผยแพร่ ในรอบปีที่รับการประเมินได้ก็สามารถระบุค่าน้ำหนักของ ผลงานและคำนวณคะแนนโดยใช้สูตรที่กำหนดให้ได้เลย

3) กรณีตัวบ่งชี้ 4.2 คุณภาพอาจารย์ ซึ่งมีประเด็น ย่อยทั้งหมด 4 ประเด็น กรณีประเด็นที่ 1 และ 2 ร้อยละ ของอาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาเอก และร้อยละของอาจารย์ที่ มีตำแหน่งทางวิชาการ สามารถอ้างอิงข้อมูลอาจารย์ ประจำหลักสูตรที่เขียนในตารางที่เสนอไว้ในหน้าต้นๆ ว่า จากตารางนั้น มีอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีคุณวุฒิ ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า จำนวน.....คน จากอาจารย์ ประจำหลักสูตรทั้งหมด .... คน คิดเป็นร้อยละ.....ซึ่งมีค่า กับ .....คะแนน และมีอาจารย์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการ จำนวน..... คน จากทั้งหมด .....คน คิดเป็นร้อยละ.....

ซึ่งมีค่ากับ .....คะแนน (ดูวิธีคิดจากคู่มือของ สกอ. หน้า 75-78) จากนั้นนำข้อความนี้ไปเขียนใน มคอ.7 ได้เลย ส่วน ประเด็นย่อยที่ 3 และ 4 ก็คล้ายกับการทำข้อมูลเพื่อตอบ คำถามตัวบ่งชี้ข้อ 2.2 สำหรับหลักสูตรปริญญาโทและ ปริญญาเอก คือทำตารางบันทึกข้อมูลผลงานวิชาการ (ใน รอบปีที่รับการประเมิน) ของอาจารย์ประจำหลักสูตรแต่ ละคน (ใช้ค่าน้ำหนักของการเผยแพร่ผลงานของนักศึกษา จากตัวบ่งชี้ที่ 2.2 มาคิดด้วย) จากนั้นดูค่าน้ำหนักที่ได้จาก การเผยแพร่ผลงาน (ดูคู่มือ สกอ. หน้า 77-79) แล้ว คำนวณตามสูตรเป็นคะแนนของประเด็นที่ 3 ส่วนประเด็น ที่ 4 ใช้เฉพาะหลักสูตรระดับปริญญาเอก จะพิจารณา เฉพาะผลงานของอาจารย์ประจำหลักสูตรที่ได้รับการ ตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติในฐานข้อมูล TCI และ Scopus และบทความที่ตีพิมพ์นั้นได้รับการอ้างอิง ตั้งแต่หนึ่งครั้งขึ้นไป รวมทั้งการอ้างอิงตนเอง แล้วนำมา คำนวณเป็นคะแนน (ดูคู่มือ สกอ. หน้า 80-81)

3. ตัวบ่งชี้กลุ่มที่ 3 ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 ผลที่เกิด กับนักศึกษา และ 4.3 ผลที่เกิดกับอาจารย์ มีคำอธิบาย วิธีการดำเนินงานในเอกสารคู่มือของ สกอ. หน้า 71 และ หน้า 82 โดยสรุปของประเด็นที่ต้องดำเนินการคือการ จัดทำรายงานผลที่เกิดขึ้นกับนักศึกษา 3 รายการ และผล ที่เกิดขึ้นกับอาจารย์ มี 2 รายการ วิธีเขียนรายงานของตัว บ่งชี้กลุ่มนี้ สามารถใช้ตารางเพื่อเสนอตัวเลขรายงาน ใน ส่วนที่เป็นอัตราการคงอยู่ ก็สามารถรายงานเป็นจำนวน และร้อยละของรายงานระยะต่างๆ ในตารางเดียวกันเพื่อ แสดงให้เห็นแนวโน้มของผลงานไปด้วย ส่วนรายงาน เกี่ยวกับความพึงพอใจ โดยพื้นฐานน่าจะมีเอกสารรายงาน ผลการสำรวจหรือผลการวิจัยแต่ละปีการศึกษาหรือแต่ละ ภาคการศึกษา เป็นเอกสารหลักฐานประกอบรายงาน (อย่าลืมตรวจสอบข้อคำถามในเครื่องมือเก็บรวบรวม ข้อมูลว่ามีประเด็นครบถ้วนตามที่ต้องการแล้ว) ใน มคอ.7 อาจนำเฉพาะผลสรุปของรายงานแต่ละครั้ง มาเสนอไว้ ด้วยกัน หรืออาจใช้การบรรยายแต่ละครั้งเพื่อแสดง แนวโน้มก็ได้

4. ตัวบ่งชี้กลุ่มที่ 4 ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 3.1, 3.2, 4.1, 5.1, 5.2, 5.3 และ 6.1 ในคำอธิบายตัวบ่งชี้กำหนดว่าจะต้อง ดำเนินการอะไรบ้างจึงได้คะแนน 1 และทำต่อเมื่ออะไรอีก

บ้างจึงจะได้คะแนน 2 3 4... ผลคะแนนของตัวบ่งชี้ชุดนี้จึงมีเฉพาะคะแนนเป็นจำนวนเต็มหรือจำนวนนับ เช่นเดียวกับกลุ่มที่ 3 การดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพหลักสูตรสำหรับตัวบ่งชี้เหล่านี้ เน้นที่**การพัฒนากระบวนการปฏิบัติงาน**เพื่อให้เกิดผลงานที่ต้องการ **ไม่ได้เน้นเฉพาะผลงานที่เกิดขึ้นเท่านั้น** ดังนั้นรูปแบบการเขียนรายงานผล

การดำเนินงานของตัวบ่งชี้ชุดนี้จึงต่างไปจากตัวบ่งชี้ทั้ง 3 กลุ่มที่กล่าวมาแล้ว กล่าวคือ กระบวนการเขียน**จำเป็นต้องลงรายละเอียดของขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เป็นระบบ PDCA** อย่างชัดเจน และทุกตัวบ่งชี้ใช้เกณฑ์ประเมินครอบคลุมระบบ PDCA เหมือนกัน ดังนี้

0	1	2	3	4	5
<ul style="list-style-type: none"> ● ไม่มีระบบ ● ไม่มีกลไก ● ไม่มีแนวคิดในการกำกับติดตามและปรับปรุง ● ไม่มีข้อมูลหลักฐาน 	<ul style="list-style-type: none"> ● มีระบบ มีกลไก ● ไม่มีการนำระบบ กลไกไปสู่การปฏิบัติ/ดำเนินงาน 	<ul style="list-style-type: none"> ● มีระบบ มีกลไก ● มีการนำระบบ กลไกไปสู่การปฏิบัติ/ดำเนินงาน ● มีการประเมินกระบวนการ ● ไม่มีการปรับปรุง/พัฒนากระบวนการ 	<ul style="list-style-type: none"> ● มีระบบ มีกลไก ● มีการนำระบบ กลไกไปสู่การปฏิบัติ/ดำเนินงาน ● มีการประเมินกระบวนการ ● มีการปรับปรุง/พัฒนากระบวนการจากผลการประเมิน 	<ul style="list-style-type: none"> ● มีระบบ มีกลไก ● มีการนำระบบ กลไกไปสู่การปฏิบัติ/ดำเนินงาน ● มีการประเมินกระบวนการ ● มีการปรับปรุง/พัฒนากระบวนการจากผลการประเมิน ● มีผลจากการปรับปรุงเห็นชัดเจนเป็นรูปธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> ● มีระบบ มีกลไก ● มีการนำระบบ กลไกไปสู่การปฏิบัติ/ดำเนินงาน ● มีการประเมินกระบวนการ ● มีการปรับปรุง/พัฒนากระบวนการจากผลการประเมิน ● มีผลจากการปรับปรุงเห็นชัดเจนเป็นรูปธรรม ● มีแนวปฏิบัติที่ดีโดยมีหลักฐานเชิงประจักษ์ยืนยัน และกรรมการผู้ตรวจประเมินสามารถให้เหตุผลอธิบายการเป็นแนวปฏิบัติที่ดีได้ชัดเจน

จากเกณฑ์ในตารางจะสังเกตได้ว่า การจะได้รับการยอมรับว่ามีผลการดำเนินงานมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ หรือการจะได้คะแนนตั้งแต่ 1 ขึ้นไปนั้นจะต้องมีระบบและกลไก ถ้าไม่มีระบบ ไม่มีกลไก จะได้ 0 คะแนน ถ้ามีเฉพาะระบบและกลไก แต่ไม่ได้นำระบบและกลไกไปใช้ จะได้ 1 คะแนน กรณีมีระบบและกลไก ได้นำระบบและกลไกไปใช้ แต่ไม่ได้ประเมินกระบวนการ จะยังคงได้ 1 คะแนน เมื่อมีระบบและกลไก ได้นำระบบและกลไกไปใช้ และมีการประเมินกระบวนการ แต่ยังไม่มีการปรับปรุง/พัฒนากระบวนการจะได้ 2 คะแนน เป็นต้น

เพื่อให้การเขียนรายงานผลการดำเนินงานสามารถสื่อสารกับคณะกรรมการประเมินคุณภาพได้ดีขึ้น ผู้เขียนมีข้อเสนอขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1) ควรเริ่มด้วยการศึกษาทำความเข้าใจตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน ที่แต่ละตัวบ่งชี้จะมี**คำอธิบายความหมายของตัวบ่งชี้ และประเด็นสำคัญที่ต้องแสดงรายละเอียดในการดำเนินงาน (ตามแนวทาง**

PDCA) ซึ่งจะมีการระบุกระบวนการหรือแสดงผลการดำเนินการให้ครอบคลุม โดยมี**หลายตัวบ่งชี้จะมีจุดเน้นที่แตกต่างกันระหว่างหลักสูตรระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา** ดังนั้นการเขียน SAR (มคอ.7) เพื่อรับการประเมินจะต้องทำให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่รับการประเมิน

2) จะต้องตรวจสอบกิจกรรมที่เป็นขั้นต่ำที่ต้องรายงานในแต่ละตัวบ่งชี้ ตามคำอธิบายตัวบ่งชี้ระบุไว้ว่ามีอะไรบ้าง ทั้งนี้ผู้รายงานอาจแยกเป็นกิจกรรมย่อยเพิ่มเติมเพื่อให้การเขียนรายงานผลการดำเนินงานชัดเจนขึ้นก็ได้ เช่น จากตัวบ่งชี้ที่ 4.1 ให้รายงาน ระบบการรับและแต่งตั้งอาจารย์ประจำหลักสูตร ซึ่งเห็นว่าเรื่องการรับอาจารย์ กับการแต่งตั้งอาจารย์ประจำหลักสูตร**จำเป็นต้องทำด้วยกัน หรือต่อเนื่องกัน** อาจมีการรับอาจารย์ใหม่ให้มีจำนวนเข้าเกณฑ์สัดส่วนผู้สอนแต่อาจารย์ประจำหลักสูตรมีจำนวนและคุณสมบัติเป็นไปตามเกณฑ์แล้วไม่จำเป็นต้องตั้งใหม่ หรือจำเป็นต้องแต่งตั้งอาจารย์

ประจำหลักสูตรเพื่อทดแทนคนเดิม แต่จะแต่งตั้งจากอาจารย์ที่มีอยู่แล้ว ไม่ต้องรับอาจารย์ใหม่ กรณีนี้อาจแยกกิจกรรมระบบการรับและแต่งตั้งอาจารย์ประจำหลักสูตรเป็น 2 เรื่อง คือ การรับอาจารย์ และการแต่งตั้งอาจารย์ประจำหลักสูตร เพื่อให้การเขียนรายงานง่ายขึ้นก็ได้ นอกจากนี้ก็ต้องตรวจสอบและแยกให้ชัดว่ากิจกรรมใดใช้เฉพาะหลักสูตรระดับปริญญาตรี และกิจกรรมใดใช้เฉพาะหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา เลือกลงมาให้ตรงกับหลักสูตรที่กำลังจะเขียนรายงานเพื่อรับการประเมิน ทุกตัวบ่งชี้จัดทำเป็นหัวข้อของกิจกรรมย่อยให้ครบถ้วน (ปริญญาตรีประมาณ 19 รายการ บัณฑิตศึกษา ประมาณ 22 รายการ)

3) เพื่อให้การรายงานผลการดำเนินงานครอบคลุมการดำเนินงานตามระบบคุณภาพ หรือ PDCA ผู้เขียนมีข้อเสนอให้แต่ละกิจกรรมเขียนเป็น 4 ย่อหน้าหลัก เพื่อสื่อความหมาย ดังนี้

ย่อหน้าหลักที่ 1 เป็นการเขียนเพื่อบรรยายภารกิจระบบและกลไกการดำเนินงาน หรือขั้น P

ย่อหน้าหลักที่ 2 เขียนเพื่อแสดงการดำเนินการจริงของปีที่รับการประเมิน หรือขั้น D

ย่อหน้าหลักที่ 3 เขียนเพื่อแสดงการประเมินผลงานและประเมินกระบวนการ หรือขั้น C

ย่อหน้าหลักที่ 4 เขียนเพื่อแสดงการนำแนวทาง/กระบวนการใหม่ไปปฏิบัติ หรือขั้น A

4) การเขียนย่อหน้าหลักที่ 1 ที่แสดงถึงการมีระบบและกลไกการดำเนินงานหรือแผนดำเนินงาน หรือ P ที่สมเหตุสมผล เหมาะสมจะต้องเริ่มที่เป้าหมายของการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ก่อน จากนั้นจึงกำหนดวิธีดำเนินงานเพื่อการบรรลุเป้าหมายที่กำหนด สำหรับการระบุแนวทางดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยอาจเขียนเป็นข้อๆ (เขียนได้ง่ายกว่าการบรรยายเป็นย่อหน้า) และควรเขียนให้เป็น p d c a ของ ขั้น P ด้วย

5) การเขียนย่อหน้าหลักที่ 2 เพื่อรายงานว่าได้มีการนำระบบและกลไกจากย่อหน้าหลักที่ 1 ไปดำเนินการแล้ว เพื่อให้น่าเชื่อถือว่าได้ดำเนินการจริงๆ ไม่ควรลอกเลียนเฉพาะข้อความที่เป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินงาน แต่ควรใช้ว่าได้ปฏิบัติตามข้อ ...ที่อยู่ในแนวปฏิบัติแล้ว กล่าวถึงผล/เหตุการณ์ที่เกิดจากการปฏิบัตินั้นๆ ด้วย เพื่อแสดงว่าปฏิบัติตามนั้นแล้วจริงๆ และได้เกิดผลอะไรบ้าง

6) การเขียนย่อหน้าหลักที่ 3 เป็นการเขียนเกี่ยวกับการประเมินผล ซึ่งไม่ได้หมายถึงเฉพาะการประเมินผลลัพธ์ของการปฏิบัติงานเมื่อเทียบกับเป้าหมายที่กำหนด แต่จะเน้นที่การประเมินกระบวนการ คือการประเมินแผนหรือแนวปฏิบัติที่กำหนดในย่อหน้าแรก อย่างไรก็ตามการเขียนที่จะทำให้มีความน่าเชื่อถือก็อาจใช้การประเมินผลลัพธ์การดำเนินงานเมื่อเทียบกับเป้าหมายมาเป็นตัวตั้งก่อน แล้วใช้เหตุผลข้อค้นพบนั้นย้อนกลับไปดูกระบวนการที่กำหนดเป็นแผน เพื่อบอกว่าขั้นตอนใดที่ดีแล้ว ขั้นตอนใดที่เป็นปัญหาที่จะมีข้อเสนอให้ปรับปรุงกระบวนการใหม่ (เป็นแนวปฏิบัติสำหรับขั้น A)

7) การเขียนย่อหน้าหลักที่ 4 เป็นการเขียนเพื่อรายงานผลการดำเนินงานว่าหลักสูตรฯ ได้มีการนำวิธีการที่กำหนดใหม่จากผลการประเมินกระบวนการจากย่อหน้าหลักที่ 3 ไปใช้ในการปรับปรุง/พัฒนากระบวนการดำเนินงาน หรือเป็นการแสดงขั้นตอน PDCA วงรอบที่สอง วิธีการเขียนจะคล้ายกับย่อหน้าหลักที่ 2 คือ ระบุว่าได้ดำเนินการไปอย่างไร และเกิดผลอย่างไร

ตัวอย่างการเขียนกิจกรรม ของตัวบ่งชี้ที่ 3.2 ของหลักสูตร วท.ม. คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ตัวบ่งชี้	ผลการดำเนินงาน
<p>การส่งเสริมและพัฒนานักศึกษา (ตัวบ่งชี้ 3.2)</p>	<p>I. การควบคุมระบบการดูแลการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ แก่บัณฑิตศึกษา</p> <p>หลักสูตรฯ มีเป้าหมายให้นักศึกษาที่กำลังทำวิทยานิพนธ์ทุกคน ได้รับคำปรึกษา ซึ่งเน้นการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ และถูกต้อง ตรงประเด็น ทันเหตุการณ์ จึงกำหนดแนวปฏิบัติ (ระบบและกลไกในการทำงาน) ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ให้นักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษา ศึกษาและดำเนินการประยุกต์ใช้ขั้นตอนที่บัณฑิตวิทยาลัย เสนอเป็นแผนภูมิไว้ในหน้า 3 ของคู่มือการจัดทำวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระของบัณฑิตวิทยาลัย (หลักสูตรจัดทำคู่มือการจัดทำวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระให้อาจารย์ที่ปรึกษา ส่วนนักศึกษาจะได้รับตั้งแต่วันรายงานตัวเข้าศึกษา) ที่มีขั้นตอนสำคัญ 13 ขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การเริ่มลงทะเบียน 3 หน่วยกิต สำหรับปริญญาโท และ 6 หน่วยกิต สำหรับปริญญาเอก การจัดเตรียมหัวข้อ การขออนุมัติหัวข้อและอาจารย์ที่ปรึกษา การทำเค้าโครงอย่างละเอียด การสอบเค้าโครง การลงทะเบียนวิทยานิพนธ์ การดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ การสอบปากเปล่า และการจัดทำรูปเล่มวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์ 2. คณะกรรมการบริหารหลักสูตรกำหนดบทบาทหน้าที่สำหรับอาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษในการจัดทำวิทยานิพนธ์หรือการค้นคว้าอิสระให้ชัดเจน โดยกำหนดบทบาท หน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาไว้ 3 หัวข้อใหญ่ 25 ข้อย่อย ส่วนบทบาท หน้าที่ ของนักศึกษา มี 13 ข้อ 3. ให้นักศึกษาเสนอปฏิทินปฏิบัติงานการทำวิทยานิพนธ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและหลักสูตรเพื่อการกำกับติดตาม และเร่งรัดการทำวิทยานิพนธ์ 4. ให้นักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับช่องทางการขอรับคำชี้แนะ ปรึกษา จากอาจารย์ให้มีหลากหลายช่องทาง รวมทั้งการติดต่อทางโทรศัพท์ Facebook, Line หรือ e-mail และอื่นๆ 5. หลักสูตรฯ ติดตามกำกับการทำงาน และประเมินกระบวนการเป็นระยะๆ (ภาคการศึกษา) และนำผลการประเมินไปพัฒนากระบวนการดำเนินงานเรื่องนี้ และนำแนวทางที่พัฒนาใหม่ไปปรับใช้เพื่อให้กระบวนการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้นเรื่อยๆ <p>ในปีการศึกษา 2558 ภาคการศึกษาที่ 1 หลักสูตรยังคงใช้แนวปฏิบัติที่กำหนดข้างต้น พบว่าในระยะแรกๆ ของการดำเนินงาน นักศึกษาส่วนใหญ่มาพบและขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาที่มหาวิทยาลัย แต่ระยะหลังๆ ก็เริ่มหายๆ ไป เหมือนกับรุ่นที่ผ่านๆ มา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรจึงเห็นว่าควรต้องมีการจัดกิจกรรมเพิ่มเติมในกระบวนการควบคุมระบบการดูแลการให้คำปรึกษาวิทยานิพนธ์ แก่บัณฑิตศึกษา โดยให้มีการจัดประชุมนักศึกษาที่อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์เป็นระยะๆ เพื่อให้นักศึกษาและอาจารย์ได้พบกัน ติดตามความก้าวหน้า และให้คำปรึกษาการดำเนินงาน</p> <p>ในภาคการศึกษาที่ 2 หลักสูตรจึงได้นัดหมายการประชุมนักศึกษาที่ยังไม่สำเร็จการศึกษา เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2558 ปรากฏว่ามีนักศึกษามาร่วมประชุม จำนวน 34 คน จากจำนวนตามเป้าหมาย จำนวน 30 คน ถือเป็นความสำเร็จที่สามารถกระตุ้นการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาได้อีกระดับหนึ่ง (โครงการ เรื่อง การเตรียมความพร้อมในการทำ วิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา)</p> <p>II. การพัฒนาศักยภาพนักศึกษาและการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21</p>

เอกสารอ้างอิง

เสีที่อน เทพรงทอง. (2552). การพัฒนาหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552.

อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.). (2552). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษากายในสถานศึกษา

ระดับอุดมศึกษา ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

_____. (2554). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษากายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ:

ภาพพิมพ์.

_____. (2558). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษากายใน ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

_____. (2559). คำอธิบายเพิ่มเติม คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษากายใน พ.ศ. 2557 (ณ วันที่ 4 ก.ค. 2559).

เข้าถึงได้จาก http://www.muua.go.th/users/bhes/QAMUA58/iqa_add_04072559.pdf.

หลักสูตร วท.ม. คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา. (2559). รายงานผลการดำเนินงานของหลักสูตร

(มคอ.7) ที่เป็นรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ประจำปีการศึกษา 2558. อุบลราชธานี:

คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

วารสารวิชาการ
หลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร